

sebojnega stanovskega boja vzpostavljena.

Dobojevan je bil med dvema nazoroma: med nazorom, da moramo ostati v stanovskem boju in glede stanovskih organizacij ločeni na političnem in svetovnem nazoru, in med nazorom, da smo kljub različnemu političnemu in svetovnemu nazoru lahko združeni v skupnem stanovskem boju in v skupni stanovski organizaciji; ter med dvema nazoroma: t. i. med nazorom, da se moramo v svojih stanovskih zahtevah naslanjati na svoje politične stranke, kadar

one odločujemo in nazorom, da se stanovska ošamosvojitva od političnih strank ter zahtevamo napram celemu stanu podnore in pravičnega postopka od njih ter nastopamo proti vsem strankam enako, če kršijo pravično postopanje proti kateremukoli delu našega stanu.

Zmagal je nazor za skupno stanovsko fronto, ki danes slavi svojo zmago z izvršenim dejanjem — kar mora zaradi lepše bodočnosti učiteljskega stanu pozdravljati vsak zaveden učitelj in učiteljica!

Zopet se pripravlja atentat na državno uradništvo!

Državni uradniki pod 10 službenih let se odpuste iz službe. — Zopetno zvišanje pravice do penzije - na 20 službenih let. — Službena doba naj bi se zvišala na 35—40 službenih let. — Draginjske doklade naj bi se znižale za 20—50%.

Vedno nova udarce prinašajo finančni zakoni. Drug za drugim nam poslabšujejo položaj in kršijo pravice in prejemke.

Kakor nišejo listi je baie v novem finančnem zakonu, ki naj bi bil sprejet 1. aprila 1927 sledeči predlog za državne uradnike:

1. Kdor nima s 1. aprilom 1927 deset efektivnih službenih let, se ga lahko odpusti s trimesečno odpravnino;

2. pravica do penzije pripada šele pri 20 službenih letih;

3. službena doba se podaljša na 35, odnosno na 40 službenih let;

4. osebne draginjske doklade se znižajo od 25 do 50 odstotkov.

Ko čitamo take vesti se vedno znova vprašujemo, kaj bodo napravile uradniške organizacije proti nameravanemu atentatu na uradništvo. Istočasno se pa pojavi tudi vprašanje, ali smo dovolj močni in če so naše vrste soloh sposobne in pripravljene na kak večji odpor in boj proti kršenju eksistenčnega minimuma.

V obeh vprašanih vidimo premalo odpornosti. Vse pričakuje samo rešitve in odpora od nekaterih vodilnih oseb, ki naj se eksponirajo in ki naj vodijo borbo, večina pa nemo zre in se ne zane, ne daie duška svojemu ogorčenju, ne študira, kaka sredstva naj bi se uporabila in kako naj usposobimo svoje vrste.

Brezposelnost mlajšega učiteljstva v Nemčiji.

Učiteljska beda je znana celemu svetu. Od največje in najprosvetljeneje pa do najmanjše in najbednejše države, vsenpovsod je poznano učiteljsko materialno stanje kot najbolj zastavljeno.

Tudi Nemčija, ki stona na čelu prosvetljenosti se ne more otresti škandalov nastalih vsled brezposelnosti učiteljstva. Tako javljajo v zadnjem času časopisi iz Laubana, da sta se pojavila tamkaj dva mlada učitelja brez službe, ki sta zabavala poslušalce na ulicah s koncerti. Z violino in harmonijem si služita kruh, ki ima ga ne more ali noče dati država.

Na tisoče je razredov prenapolnjenih z deco in vendar mora mlado učiteljstvo prositi po ulicah.

v zadnjem času že skoro malce »čudno« z vraščanjem, kaj je n. pr. mariborski Podmladek v tem zadnjem pravcu pravzaprav že storil, da je baie edini njegov javni uspeh ferijalna kolonija tekočega leta?

Da vidimo naše delo! Podmladek ima dohodke samo v svojih lastnih prireditvah, kajti članarina tu ne šteje kakor sem rekel že vori. Drugih, tulih virov ni. Podmladek ima na leto običajno dve taki prireditvi, namreč koncert na državni praznik dne 1. decembra in cvetlični dan v juniju vsakega leta. Vrh tega je bil doslej tudi že enkrat javni bazar otroških izdelkov. Podmladek je sicer dal svoje ime tudi za večje število prireditev drugih društev, če je bil izkupiček namenjen v podnoro deci (n. pr. za otroško bolnico za podnoro obmejnimi šolam itd.). Naravno se je zdelo od boru, da od takih prireditev zase ni zahteval nič, ker bi bila vsaka zahteva le zmanjšala izkupiček dotičnega društva za podnoro svrhu.

Kaj pa je napravil mariborski Podmladek z denariem, ki ga je dobil od svojih lastnih prireditev? Doslej je odbor izročal skoro celotno vsoto kar po prireditvi podpornemu društvu za revne učence v Mariboru, ker je mislil, da bo tako prišel od otrok nabrani denar zopet

Z muko so dokončali učiteljska, a sedaj vidiš to mlado generacijo po ulicah kot prosiake, kolporterje, da celo pometače. Predno dobe službo, čakajo nekateri celo do osem let, da se jih država usmili in namesti na kako šolo. Zato se zateče ubožni učiteljski maturant v dobi čakanja na ulico, da si za vsako ceno pripori skorjico kruha.

To mizerno stanje mlajšega nemškega učiteljstva prispisujejo predvsem brezbrzičnosti nemških učiteljskih društev: kot nadaljnji vzrok naštevajo tudi to, da zahtevani zakon o ustanavljanju novih šol v deželni zbornici soloh ni prišel v razpravo.

Namesto obliubljenih 5 milijonov se je izdalo za učiteljstvo le 2,6 miliona.

deci v prid in sicer baš tisti deci, ki je najbolj potrebna. Podporno društvo je preiel denaria tudi javno potrjilo v časnikih. Ker pa tega, kakor vse kaže, marsikdo ni opazil, zato podam skupni pregled uporabe denaria, ker se iz teh števil najbolj vidi, da izpolnjuje Podmladek tudi v materialnem oziru lepo nalogo.

Podporno društvo je preiel od Podmladka 1923. leta 15.858 Din, 1924. leta 13.000 Din, 1925. leta 12.718 Din.

Za leto 1926. je porabil Podmladek vsoto 13.000 Din za ferijalno kolonijo in ni dobilo podporno društvo za to leto še nič.

Polez teh vsot je pomagal Podmladek nabrati za otroško bolnico 8000 Din in izdal je še 2000 Din za ureditev delavnice na eni šoli in prispevek za nakup šivalnih strojev na dveh dekliških osn. šolah.

Tako je porazdelil Podmladek v navedenih letih okroglo vsoto 65.000 Din, ves svoj prihodek, v podnorne namene v smislu smotrov Podmladkovih.

Iz teh podatkov je razvidno, da smotno delo v obsegu Podmladkovih stremien lahko rodi lepe ideje in tudi smotne uspehe. Tu v Mariboru ima zahvaliti marsikateri revni otrok Podmladek, torej svoje lastno društvo, če mu prinese

kar znači, da so zasedena še mnoga mesta, ki bi morala biti prosta. Izpraznjena mesta se soloh ne popolnijo; tudi prenapolnjenim razredom bi bilo treba otvoriti paralelke, tako je n. pr. samo na Pruskem še 12.485 razredov z nad 60 in 46.967 razredov z nad 40 učenci.

Na ta način čaka na Nemškem nad 20.000 učiteljev na službo, dasi je mnogo učiteljev na šolah, ki niso absolvirali

V zadnjem času se mnogo debatira in polemizira o narodnem edinstvu.

Cela serija člankov in razprav po listih in revijah obravnava to vprašanje z različnih, večinoma strankarskih vidikov.

Težko je podati — posebno v političnem časopisu — objektivno mnenje o tem vprašanju, večinoma avtoritativnih intelektualnih delavcev na raiše o tem ne piše. Tako je človek v tem oziru navezan le na članke političnih dnevnikov, ki se servirajo po tem ali onem trenutnem okusu ali na na slučajne pogovore, ki jih čuješ vsak dan doma, na potovanju ali kjerkoli. Nikjer ne naideš nepristranosti.

Soloh je objektivno mnenje čudna cvetka. Če jo utrgaš in vtakneš v lastno gumbnico, uvene. Uničilo jo je tvoje subjektivno mnenje, ki se tebi zdi pač najbolj objektivno.

Greš in listaš po zgodovinskih knjigah. Kaj praviš o narodnem edinstvu? Najstarejši zgodovinarji — bizantinski in latinski — pišejo o nas in nas imenujejo Slovence. Torej bili smo eno! Vendar na nas pozneje, ko so se ustanavljale in propadale naše domače države, zgodovinarji nazivalo z neštetimi imeni, kakor Srbe, Hrvate, Dalmatince, Slovence, A ti odlomki, ki jih čitamo od historiografov srednjega in tudi še novega veka, niso naša narodna zgodovina, ampak teritorialna, državna. V naši starejši zgodovini torej ni onisan naš narod kot enota, v teh zaniskih ugotovimo le imena držav, kraljev, plemenitašev, datume in potek važnih bitk, borbe za nasledstva na prestolih, tu in tam se onisuje državna uprava ter pravice in dolžnosti družabnih kast.

Le posredno lahko zaznamo pri posrednih zgodovinskih njihovo mišljenje o moralnih in nacionalnih črtah našega naroda, ki so zani značilne in ki ga razodevajo kot edinstven narod. Tudi še po cerkvenem razkolu, ki je zelo važen meinik ne le v naši zgodovini, ampak tudi povod razlikovanja, ki je mnoge privedel do nepravilnega naziranja o našem narodu in ki je pridelil brate iste krvi in istega jezika k dvema različnima kulturama — tudi po tem je ohranil narod iste skupne lastnosti.

V devetnaistem veku pa, ko se zgodovina ni več nivala samo gospodi in o gospodi, ko je postal temelj znanstvenno iskanje in spoznavanje, so nastopili zgodovinarji, ki so, dasi še vsak od svoje in včasih nehoti, jasno dokazali edinstvo našega naroda. Niso na omembe vredni lažni nauki onih piscev, ki sicer priznavajo, da smo izšli iz enega pokolenja, ki pa z lučjo o belem dnevu iščejo razlik med nami, in ki učijo, da se

učiteljska na katere se pritiska, da bi zapustili svoja službena mesta.

Pri nas v Sloveniji so učiteljske namestitve dospele na kočljivo točko vsled nadprodukcije učnih moči. V kratkem se bo treba zadovoljiti z vsakim mestom v državi, ako ne bomo hoteli hoditi po ulicah in si služiti kruha »po nemškem mladoučiteljskem« načinu. R—ež.

Narodno edinstvo.

v svojem razvoju celo oddaljujemo, tako da se ne bomo nikdar več zedinili.

Resnih, torej znanstvenih zgodovinskih dokazov o kakih razlikah na ni našel ni eden veliki zgodovinar, nasprotno, vsi so složni v tem, da smo en narod.

V družbi naših bratov Srbov in Hrvatov na zavzemamo mi Slovenci včasih uravničeno posebno stališče.

Imamo svoj književni jezik, ki se nekoliko vendar razlikuje od srbohrvatskega. Imamo svoje moze, svoje besednike. Kateri drugi narod bi ne bil ponosen na našega Prešerna, Cankaria ali Župančiča. Imamo svojo narodno zavest, ki na je ne kažemo preveč napram Srbov in Hrvatov, ko si je nismo upali pokazati napram Nemcem. Ne bom omenjal že stokrat povedane resnice, da se pri spoznavanju slovenski in erbski seljak, kakor tirolski in pruski, ki sta oba Nemca. Pripomniti le eno:

Deistvo je, da živimo Slovenci s Srbi in Hrvati v eni državi, komor smo se mi Slovenci v svoji največji korist zatekli pred prozečno nopolavo notučenja in ta država naša večstoletna izpolnjenja težnja. Le škoda, da nam je tuil imperializem uporabil Primorje, a naša nezavednost in okornost Korošce.

A kdo ima zasluge, ali če hočete, kdo je kriv, da imamo danes Slovenci poseben književni jezik, ko pa priznavamo, da smo s Srbi in Hrvati en narod? O tem bi se dalo široko razpravljati. Ponavljam, da živimo sedaj v svoji lastni narodni državi, ki smo nie del mi sami. Slovenske države si Slovenci še nikdar nismo in tudi ne bomo ustvarili. Torej nam preostaja, in tega se lahko s ponosom veselimo, le velika in močna zajednica s Srbi in Hrvati. Le v tej zajednici se bo slišalo tudi naše ime v svetu, če res moramo noudariati svoje slovenstvo, le v tej zajednici bomo res nekaj veliali in dosegli. Vse pridobitve našega naroda bodo tudi pridobitve nas Slovencev in obratno. S ponosom bomo lahko smatrali tudi kot Jugoslovenci Prešerna in druge svoje duševne velikane za svoje. Spoznati pa jih morajo, v kolikor jih že niso, tudi naši južni brati — saj če so naši, da so tudi njihovi. Istotako se bomo Slovenci seznanili s srbsko in hrvatsko književnostjo. Takšno obojestransko spoznavanje bo gotovo veliko prineslo tudi k temu, da bomo drug drugega spoštovali in ljubili, kakor se spodobi rodnim bratom.

Dosedaj smo se le premalo poznali. Nismo tega sami krivi. Tuje sile, ki so nas vladale, so nas razdvajale. Sedaj je čas, da preobladamo duševne vezi in da proučujemo drug drugega. Uspehi naše dosedanjega razvoja morajo postati skupna last. Naučiti se moramo uvaževati

vsakoletni Božiček obutev ali obleko. Člani sami lahko vidijo, kako se uporabi uspeh njihovega dela pri koncertih in cvetličnih dnevih zopet nim samim v prid.

Delovanje v Podmladku in za Podmladek je dolžnost učitelja in vzgojitelja, ki želi deci dobro. Žrtvuje sicer čas in trud, a pomaga dobri stvari. Velika škoda bi bila, če bi društvo nazadovalo v številu članov, ker potem nazaduje tudi v emotni moči, torej v zmožnosti, da pomaga samemu sebi.

ALBIN ČEBULAR:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

(Dalje.)

5. Vinica.

Velika izprememba v dosedanjem! Ob razstavah smo opazili večino del, katera so bila iz lesa. Tu pa prevladuje glina — torej modeliranje. Viniški šoli smo prav hvaležni za poglavitve v tej ročnosti, da so dela v celoti raznoličnejša, da vsak uvidi, koliko potov je; samo izbrati je treba in iti.

Mislili bi si, da so dela, katera delamo iz gline zelo slaba, ter glina kot taka — zelo nevhvaležna, pa precei vidimo, da smo se močno varali! Prav io je treba vzeti v roko, da gre. Vzemimo nekaj vrst gline, pa jo podamo nčencem v delo. Zadeli bomo precei v neoprikladnosti: glina zmešana z zemljo je prihka, se prehitro posuši, se prične mrviti; glina, v kateri je polno rastlinskih ostankov ali korenin, je neprikladna, ker se zatrguje odrezki; premokra je prepacasta, presuha pa prekamnita — iz tega sledi torej da je najboljša ona, katera je sivekaste barve — povsod jo dobimo: med rdečo, v močvirjih v kalih (mlakah) pa tudi v podzemskih jamah (v bližini vasi Kočevje ob Črnomlju), kjer je nanešena v obliki stožcev, je torej naplavina podzemskih vod, katere so zastale umirjene v raznih zatokih. Kalna voda, t. i. voda, katera je imela v sebi raztopljeno ilovico, io je zopet oddala in na ta način nam io je že priroda sama očistila. Treba nam je le še dodati ali odvzeti pravo količino mokrote v zaboi z njo ter v klet, da je pri rokah. To prenetemo tako da je podobna testu. Viniška šola nam je nudila prav oresenitlive predmete — pa ne moremo reči: lahkih v oblikovanju ampak zelo, zelo težkih, t. i. živali. (Dalje prih.)